

ІСТОРИОГРАФІЯ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Період підготовки і проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції завжди широко відображався в радянській історіографії. Досить значна увага серед актуальних питань цієї проблеми відводилась історії більшовицької преси. Кожна з історико-партійних праць, присвячених дослідженню проблем Жовтневої революції, так чи інакше торкалась питань становлення, розвитку і діяльності більшовицької преси, цієї важливої ідеологічної зброї партії, оскільки, як зазначав В. І. Ленін, між боротьбою робітничого класу і створенням та діяльністю більшовицької преси є найтісніший зв'язок¹. Розробка проблем історії преси часів революції почалась із висвітлення діяльності центральних більшовицьких друкованих органів.

У даній статті поставлено за мету прослідкувати процес накопичення наукових знань з історії більшовицької преси України і одночасно зроблено спробу встановити ступінь розробки теми.

За своїм характером і цільовим призначенням більшовицька преса на Україні, як і в цілому по Росії, поділяється на кілька типів: видання більшовицьких комітетів, військових організацій при більшовицьких комітетах або військових більшовицьких комітетів, радянська преса, редагована більшовиками, та профспілкові газети. Відразу зауважимо, що в історичній літературі (за винятком дисертації І. Б. Шоскіна) преса більшовицьких Рад робітничих, солдатських та селянських депутатів не стала предметом спеціального дослідження. Тому в статті не порушуються питання, зв'язані з цим видом більшовицької періодики.

З березня 1917 по лютий 1918 р. більшовицькі комітети та військові організації при них видавали на Україні 14 газет: «Пролетарий» (Харків), «Голос социал-демократа» (Київ), «Донецкий пролетарий» (Луганськ), «Донецкий пролетарий» (Харків), «Звезда» (Катеринослав), «Солдатская жизнь» (Катеринослав), «Солдатская мысль» (Одеса), «Правда гренадерская» (Південно-Західний фронт), «Голос пролетария» (Одеса), «Борьба» (Вінниця), «Молот» (Полтава), «Красное знамя» (Могилів-По-

¹ Див. В. І. Ленін. Твори, т. 18, стор. 161.

дільський), «Пролетарское знамя» (Миколаїв) і «Таврическая правда» (Сімферополь). Крім згаданих, тоді ж більшовицькими були: «Пролетарская мысль» — орган Київської Ради робітничих депутатів, обласної Ради робітничих депутатів, Центральної ради профспілок та Української ради фабзавкомів, діяльність якої скеровував Київський більшовицький комітет, а також газета ЦВК Рад України — першого Радянського уряду України «Вісник Української Народної Республіки» та «Вестник Украинской Народной Республики». Отже, 17 більшовицьких газет становили, в основному, джерельну базу дослідників, що вивчали даний період.

До Великої Вітчизняної війни в українській радянській історіографії не було спеціальних праць, присвячених історії більшовицької преси або її окремим питанням. Виняток становлять статті В. Манілова з історії більшовицької преси на Україні¹, написані за матеріалами Київського Істпарту, які не потребують більш детального аналізу².

Вже в післявоєнні роки вийшла стаття А. Ф. Бережного «Література про більшовицьку пресу 1917 року»³, в якій автор, суворо дотримуючись принципу наукової класифікації літератури за її видами, склав список всіх праць, що вийшли в СРСР і стосуються історії центральних та місцевих газет. Ця історико-бібліографічна стаття надала великої допомоги науковцям.

В. П. Будніков⁴ розглядає історіографію більшовицької преси, що видавалась в Росії в 1917 р., порушує ряд важливих питань, не висвітлених історичною наукою. Чільне місце в дослідженні відводиться розгляду фундаментальних праць про центральні друковані органи партії, а також великим монографіям з історії преси більшовиків Білорусії та Вірменії. Історіографія більшовицької преси України, представлена здебільшого окремими статтями, залишалась поза увагою автора.

Питанням історіографії більшовицької періодики України присвятив свою статтю Ю. М. Гамрецький⁵, який приходить до висновку про відсутність у відповідних працях порівняльного аналізу матеріалів, вміщених у більшовицьких газетах. Харак-

¹ «Червона преса», 1927, № 34, стор. 61—66; № 5, стор. 46—54; № 8-9, стор. 44—51.

² «Науково-інформаційний бюлетень Архівного Управління УРСР», 1963, № 6, стор. 63—70.

³ А. Ф. Бережной. Литература о большевистской печати 1917 года. Материалы для библиографии. Ученые записки Ленинградского университета, № 284. Серия филологических наук, вып. 57. Вопросы теории и истории журналистики. 1960, стор. 25.

⁴ В. П. Будников. Большевистская печать Октябрьской революции в советской историографии.— «Вопросы истории», 1963, № 8, стор. 115—126.

⁵ Ю. М. Гамрецький. Більшовицька преса України 1917 р. в історичній літературі.— «Науково-інформаційний вісник Архівного Управління УРСР», 1963, № 6, стор. 44—51.

терною ознакою статті є прагнення автора встановити, історія яких саме більшовицьких органів преси потребує негайної розробки. Ю. М. Гамрецький обмежується лише працями, які вийшли в республіці. Подальша розробка теми дозволила внести корективи в деякі дані цього дослідження. Так, з березня по жовтень 1917 р. в країні видавалось 82 друкованих органа¹, а не 75, як говориться в статті². Зокрема 25 жовтня вийшло 53 більшовицьких газети³. Незважаючи на деякі неточності, згадана стаття заслуговує на увагу як перша спроба в українській історіографії розглянути літературу про більшовицьку пресу Великого Жовтня.

Про дедалі зростаючий інтерес до вивчення більшовицької преси України 1917—1918 рр. свідчить ряд кандидатських дисертацій⁴. Е. Д. Пухова, наприклад, зробила спробу досить детально проаналізувати умови, за яких відбувалось становлення більшовицької преси України. Проте вузька джерельна база (дані лише трьох газет), а також вплив ряду неправильних в той час положень, знижують пізнавальну та наукову цінність праці. Викликають подив і хронологічні рамки дисертації, обмежені листопадом 1917 р. Для місцевої більшовицької преси, зокрема на Україні, де соціалістична революція перемогла пізніше ніж у центрі⁵, в основному в січні 1918 р., вони не є прийнятними. Такі ж зауваження можна віднести і до праці П. І. Соломатіна, написаної на матеріалах восьми газет (жодним словом не згадуються «Солдатская жизнь», «Молот», «Солдатская мысль», «Таврическая правда» і «Красное знамя») ⁶. Разом з тим, незважаючи на згадані недоліки, ці праці сприяли написанню нових, більш ґрунтовних досліджень.

Крок вперед у дослідженні проблеми зробив у своїй дисертації І. Б. Шоскін, приділивши чимало уваги «Віснику Україн-

¹ В. П. Будников. Большевицкая партийная периодическая печать в период подготовки и проведения Октябрьской революции (март 1917—февраль 1918 г.). М., 1963, стор. 38.

² Ю. М. Гамрецький. Назв. праця, стор. 70.

³ В. П. Будников. Назв. праця, стор. 38.

⁴ Е. Д. Пухова. Большевицкая печать Украины в 1917 году (февраль—ноябрь 1917 г.). К., 1950; П. И. Соломатин. Роль большевицкой печати в борьбе за победу Великой Октябрьской социалистической революции и установление Советской власти на Украине (март 1917—январь 1918 г.). К., 1953; И. Б. Шоскин. Советская печать в борьбе за установление и укрепление Советской власти на Украине (декабрь 1917—апрель 1918 г.). К., 1954; Г. П. Карнаух. Большевицкая печать Украины в период подготовки и проведения Великой Октябрьской социалистической революции. К., 1960. До цих же праць за тематикою примикає згадана докторська дисертація В. П. Будникова. Большевицкая партийная периодическая печать в период подготовки и проведения Октябрьской революции (март 1917—февраль 1918 г.), в якій багато уваги приділено пресі більшовиків України.

⁵ Див. В. І. Ленін. Твори, т. 27, стор. 41, 66—67, 134, 148.

⁶ П. І. Соломатин. Назв. праця, стор. 270.

ської Народної Республіки». Зате майже нічого нового, порівнюючи з попередниками, не внесла в історіографію більшовицької періодики дисертація Г. П. Карнауха, до якої залучено лише дещо більше фактичного матеріалу.

Від усіх названих дисертацій вигідно відрізняється праця В. П. Будникова¹, що порушує важливі методологічні питання історії більшовицької преси 1917—1918 рр. та її наукової періодизації. Хоч вона присвячена партійній періодиці всієї Росії, проте багато місця тут відведено пресі України. Дисертація побудована на великій джерельній базі. Автор прагне дати аналіз друківаних в газетах матеріалів. Однак поза увагою дослідника залишилися «Пролетарская мысль», «Вісник УНР» і «Солдатская мысль».

В ряді дисертацій, написаних на загальноросійському матеріалі і присвячених певним проблемам історії більшовицької преси Жовтня², періодика більшовиків України спеціально не розглядається. Нерідко в дисертаціях зустрічаються застарілі формулювання, фактичні помилки. Так, у праці Ф. Н. Мухова зовсім не висвітлено діяльності більшовицьких організацій України по виданню газет в армії, хоча автор своєю темою обрав військову пресу Жовтня. Завершені протягом 1950—1955 рр. згадані дисертації хибують такими недоліками, як відсутність глибокого систематизованого аналізу свідчень преси, переказ вже «перевіреного», загальновідомого матеріалу тощо. Слід зазначити, що дисертації являють собою малодоступний для широких наукових кіл вид літератури. До того ж, до середини 1956 р. не було обов'язковим викладати зміст дисертацій в друківаних статтях або брошурах.

Внаслідок появи багатьох праць з історії більшовицької преси було розв'язано ряд важливих питань: виникнення преси, її значення як важливої зброї партії в боротьбі за маси, за зміцнення єдності партійних рядів, роль В. І. Леніна в організації

¹ В. П. Будников. Большевицкая партийная периодическая печать в период подготовки и проведения Октябрьской революции (март 1917—февраль 1918 г.).

² Б. В. Глазов. Роль большевистской печати в разгроме заговора генерала Корнилова против революции. Л., 1950; Г. Е. Крылов. Большевицкая печать в период подготовки и проведения Октябрьского вооруженного восстания. Л., 1952; Х. М. Астрахан. Роль большевистской печати в борьбе партии за массы при проведении выборов в районные и городские думы в России в мае—октябре 1917 г. Л., 1953; И. С. Сазонов. Большевицкая печать в период подготовки и проведения Октябрьского вооруженного восстания (сентябрь—ноябрь 1917 г.). Л., 1955; Ф. П. Мухов. Военная печать большевистской партии в период подготовки и проведения Великой Октябрьской социалистической революции. М., 1953; М. С. Свиноаренко. Военная печать большевиков в борьбе за укрепление союза рабочего класса и беднейшего крестьянства в период подготовки и проведения Великой Октябрьской социалистической революции. М., 1955.

центральных друкованих органів, його зусилля, спрямовані на створення широкої сітки партійної преси в 1917 р. і т. д.

До 40-річчя Радянської влади на Україні і в наступні роки вийшло в світ багато статей, спеціально присвячених питанням більшовицької преси України¹. Їх автори прагнули висвітлити діяльність окремих друкованих органів більшовиків України, показати умови, за яких доводилось більшовикам створювати свої газети. В статтях розкривається зв'язок друкованих партійних органів з більшовицькими комітетами. Автори В. С. Федорченко, П. І. Соломатин, М. Ю. Раковський, В. П. Будников² та ін. залучають архівні матеріали як центральних, так і місцевих архівів, роблять цікаві теоретичні узагальнення. В історичній літературі вперше з'являються спеціальні дослідження, що порушують питання боротьби місцевих партійних організацій з буржуазною пресою засобами більшовицького друкованого слова³.

Крім статей, до 40-річчя Жовтневої революції на Україні видано 24 збірники документів і матеріалів, опубліковано багато

¹ П. И. Соломатин. Большевицкая печать Украины в борьбе за интернациональное воспитание масс в 1917 г. — Труды Харьковского политехнического института, т. V, Серия общественных наук. Харьков, 1965, стор. 103—118; В. С. Федорченко. Преса більшовиків України в 1917 році. — Більшовики України в боротьбі за перемогу Жовтневої революції і встановлення Радянської влади (березень 1917 — лютий 1918 р.). Збірник статей. К., 1957, стор. 144—179; Е. Д. Пухова. Большевицкая печать в Украине в 1917 году. — Известия Киевского политехнического института, т. 23. Сборник трудов кафедры марксизма-ленинизма. К., 1957, стор. 36—47; П. И. Соломатин. Роль большевицких газет Украины в борьбе за массы в период двоевластия. — Сборник научных работ кафедр общественных наук вузов Харькова, 1957, вып. 2, стор. 63—94; М. Ю. Раковський. В боротьбі за владу Рад (з історії більшовицької преси в Одесі в 1917 р.). — Праці Одеського державного університету, т. 147, серія суспільних наук, вип. 2. Одеса, 1957, стор. 219—234; І. Б. Шоскін. Газета «Вісник Української Народної Республіки» (грудень 1917 — квітень 1918 р.). — «Український історичний журнал», 1957, № 3, стор. 102—109; Ю. Е. Зик. З приводу однієї цифри. — «Український історичний журнал», 1958, № 6, стор. 141; Г. І. Вартанов. «Голос социал-демократа» — газета київських більшовиків напередодні Жовтня 1917 р. — Під прапором марксизму-ленінізму. Збірник статей, присвячених сорокаріччю утворення Комуністичної партії України. К., 1959, стор. 119—136; І. Б. Шоскін. Більшовицька газета «Донецкий пролетарий». — Там же, стор. 163—193; Б. І. Корольов. Київська більшовицька газета «Голос социал-демократа» (1917 р.). — Наукові записки Київського педагогічного інституту іноземних мов, т. IV, вип. 1, 1959, стор. 144—163; М. Раковський. З історії більшовицької преси в Одесі. — «Літературна Одеса», 1959, № 28, стор. 125—128.

² В. П. Будников. Роль партийной печати в большевизации масс в период двоевластия (март — июль 1917 г.). — Ученые записки ХГУ, т. 88, 1958, стор. 65.

³ В. Я. Борщевский. Большевицкая газета «Звезда» в борьбе за проведение в жизнь первых декретов Советской власти (ноябрь-декабрь 1917 г.). — Научные записки Днепропетровского университета, т. 56, вып. IV. К., 1956, стор. 39—45; А. И. Юрко. Ликвидация буржуазной печати в период Советской власти (октябрь 1917 — декабрь 1918). — Сборник статей по вопросам истории КПСС, вып. 3. М., 1958, стор. 108—141.

спогадів активних учасників революційних подій, зокрема, С. І. Гопнер¹, Д. І. Ерде², які в 1917—1918 рр. входили до складу редакційних колегій — відповідно — катеринославської «Звезды» і харківського «Пролетария» та «Вісника УНР».

Все це поставило на порядок денний створення узагальнюючих історичних праць, монографій.

В. П. Будников поклав початок фундаментальним дослідженням історії більшовицької преси України³. Автор, використовуючи велику кількість нових документальних матеріалів, створює картину діяльності не окремих, а всіх партійних друкованих органів, що виконували на місцях роль колективного керівника, організатора, пропагандиста і агітатора мас. В. П. Будников приходить до висновку, що більшовицькі газети поширювались далеко за межі тих районів, органами комітетів яких вони були. Преса здійснювала на практиці ленінські вказівки про тісний зв'язок партії з народом. Одночасно автор зупиняється на недоліках у роботі преси, намагається пояснити помилки, що траплялись на сторінках газет, підкреслює специфіку в історії більшовицької преси 1917 р., коли в організації видання немале місце посідали питання про політичні та технічні умови роботи, наявність чи відсутність власної поліграфічної бази.

Розробку цієї ж теми В. П. Будников продовжує і в наступному своєму дослідженні⁴.

У 1963 р. вийшла в світ праця Г. П. Карнауха⁵, який вдався до переліку вже відомих фактів, помилкових тверджень (стор. 7), допустив чимало фактичних неточностей (неправильно вказані тиражі, прізвища членів редколегій тощо).

Серйозну допомогу в розробці історії партійної преси України надали науковцям бібліографічні покажчики більшовицької преси і довідники. В 1956 р. складено бібліографічний покажчик по фондах Державної публічної бібліотеки ім. Салтикова-Щедріна, в якому проанатовано більшовицькі газети України, що зберігаються в бібліотеці⁶. Двома роками пізніше вийшла коротка хроніка більшовицької преси 1917 р., де автори

¹ Боротьба за перемогу Радянської влади на Україні. Збірник спогадів учасників Великої Жовтневої соціалістичної революції. К., 1957, стор. 216—252; «Вопросы истории», 1957, № 3, стор. 42—52.

² Д. Эрде. В первый год.— «Советская Украина», 1957, № 2, стор. 131—142.

³ В. П. Будников. Большевицкая печать и Великий Октябрь на Украине. Харьков, 1958.

⁴ В. П. Будников. Большевицкая партийная печать в 1917 году. Харьков, 1959.

⁵ Г. П. Карнаух. По пути газеты «Правда». Львів, 1963.

⁶ Большевицкая печать в период подготовки Великой Октябрьской социалистической революции. Библиографический указатель по фондам ГПБ. Л., 1956.

ставили завданням створити анотований посібник¹. Книга «Русская периодическая печать (1895—октябрь 1917 г.)» є першим досить ґрунтовним виданням з історії преси, спеціальні параграфи якого присвячено характеристиці більшовицьких видань на Україні. Проте довідки подано тут надто коротко і загально, що знижує їх цінність².

У 1957 р. Інститутом марксизму-ленізму при ЦК КПРС видано бібліографічний покажчик³, який висвітлює лише період з березня по листопад 1917 р. Він дає більш широке уявлення про видавничу діяльність більшовицьких організацій, хоч до нього і не ввійшли дві більшовицькі газети України того періоду — «Борьба» (Вінниця) і «Солдатская мысль» (Катеринослав). Покажчик містить ряд помилок і неточностей⁴.

В новий бібліографічний покажчик, виданий у 1964 р.⁵, ввійшли пропущені в попередньому довіднику газети. Покажчик доповнено новими важливими відомостями про тиражі та склад редакційних колегій. Проте всі згадані бібліографічні видання містять дані про газети, що видавались до листопада 1917 р. Отже, ряд газет більшовиків України, такі як «Таврическая правда», «Пролетарская мысль», «Вісник Української Народної Республіки», «Донецкий пролетарий» (Харків), що видавались пізніше, там зовсім не згадується. Настійною потребою для істориків є створення такого довідника, хронологічні рамки якого б поширились на подальший період — період триумфального ходу Радянської влади по Україні. Особливо він потрібен для істориків України.

Вивчення більшовицької преси Великого Жовтня ускладнюється й тим, що газети досліджуваного періоду стали бібліографічною рідкістю і зберігаються в архівах та бібліотеках не в комплектах, а здебільшого окремими примірниками. Видані бібліографічні довідники, крім анотованого переліку партійних видань, вказують на місце їх найбільш повного зберігання — центральні архіви та бібліотеки, тобто виконують роль своєрідного зведеного каталога більшовицької періодичної преси. Створення покажчика і каталога більшовицької періодики України, що зберігається безпосередньо в республіці, допомогло б науковцям не тільки ширше використовувати матеріали преси в своїх працях, а й сприяло б систематичному вивченню свідчень цього «щоденника російської революції», як називав пресу В. І. Ленін.

¹ Краткая хроника большевистской печати 1917 года. М.—Л., 1958, стор. 11.

² Русская периодическая печать (1895—октябрь 1917 г.). М., 1957, стор. 231—234.

³ Большевистская партийная периодическая печать (март—ноябрь 1917 г.). М., 1957.

⁴ «Український історичний журнал», 1965, № 3, стор. 141.

⁵ Большевистская периодическая печать (декабрь 1900—октябрь 1917 г.). М., 1964.

Перелічені вище монографії, дисертації, статті та довідники є незаперечним свідченням того, що в радянській історіографії, особливо за останній період, багато зроблено в галузі наукового висвітлення проблем історії більшовицької преси України періоду підготовки і проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції. Проте поза увагою науковців залишився ряд питань, вирішення яких вже поставлено на порядок денний історичної науки. Передусім немає жодної значної праці, присвяченої більшовицькій пресі як важливому джерелу з історії Великого Жовтня. Про цей знаменний період в історії нашої Батьківщини залишилося не так багато архівних документів, бо велика кількість їх загинула під час громадянської війни та в роки Великої Вітчизняної війни.

Отже, для вивчення історії більшовицьких організацій України величезного значення набувають наявні газети періоду Жовтня. Та до цього часу навіть не було спроби дати наукову класифікацію матеріалів, вміщених у більшовицьких газетах, не запропоновано стрункої системи використання свідчень періодики. Це призводить не лише до недооцінки матеріалів більшовицької періодики, але й до неправильного їх використання, до вихоплення окремих фактів з метою ілюстрації певних положень, проти чого так застерігав В. І. Ленін.

Багато статей присвячено ролі преси в Жовтневій революції. Проте жодна з них не дає відповіді на запитання, як же відбувалась теоретична підготовка мас, якими формами і методами через газету партія доводила до свідомості пролетарів великі революційні ідеї марксизму-ленінізму. Кожна з більшовицьких газет України поряд з матеріалами дня публікувала статті історичного характеру, написані із знанням теорії та історії марксизму. Саме газети тих років, як найпоширеніший вид друкованої продукції, піднімали трудящих на революційну боротьбу.

Досі не досліджено питання про праці В. І. Леніна, опубліковані в місцевій пресі більшовиків. Авторі наводять тільки цифри по окремих більшовицьких газетах¹. Опублікована в журналі «Советская печать» стаття Х. М. Астрахана надто поверхова і дає уривчасті дані про ленінські публікації лише в газеті харківських більшовиків — «Пролетарий»². Давно вже назріла потреба здійснити підрахунки щодо публікації ленінської спадщини більшовицькими газетами України періоду Жовтневої революції. Такі дані цікаві не лише з точки зору про поширення

¹ Й. Багмут, П. Шморгун. Твори В. І. Леніна на Україні. К., 1960, стор. 76—77; Г. Мултих. Ленін і більшовицькі організації України в період підготовки і проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції та утворення Радянської держави.— Ленінським шляхом. К., 1960, стор. 136 та ін.

² Х. М. Астрахан. Произведения В. И. Ленина в местных большевистских газетах.— «Советская печать», 1956, № 11, стор. 9.

ленінських ідей в той час серед трудящих України; вони дали б змогу визначити, яке місце в діяльності редакційних колегій газет займала пропаганда творів В. І. Леніна.

Хоч, в основному, вже встановлено, хто входив до складу редколегій та редкомісій більшовицьких газет, проте праці, яка б узагальнювала ці дані, розкривала внутрішню роботу редакції, не створено.

Матеріали цих газет (особливо листи та кореспонденції) писались активними учасниками революції. Тому в них, як ні в яких інших джерелах, можна знайти не тільки достовірні фактичні матеріали, своєрідну хроніку подій, подану під кутом зору глибокої партійності, а й цінну інформацію про настрої народних мас. Все це дає можливість історикові відчувати колорит епохи.

Досі лише в одній статті В. В. Фарсобіна ставилося питання про періодичну пресу як джерело з історії Великої Жовтневої соціалістичної революції на місцях (жовтень 1917 — лютий 1918 р.)¹.

Проаналізувати матеріали більшовицької преси України, показати на їх основі зростання свідомості мас — важливе завдання істориків Жовтня.

Майже зовсім залишилась не висвітленою історія більшовицької преси, що відповідає часу з 25 жовтня 1917 р. по лютий 1918 р., який, за ленінською періодизацією епохи, визначений як триумфальний хід Радянської влади по країні. Саме тоді відбувався процес становлення більшовицької преси як органу правлячої партії. В зв'язку з деякими особливостями на Україні в цей період пресі належала особлива роль, чому також не приділялась достатня увага дослідників. Не розроблені ще актуальні питання про боротьбу більшовицької преси України за мир, за інтернаціональне виховання мас, за дружбу народів.

Перевидання партійних газет дало б можливість більшому числу науковців користуватись їх матеріалами, створило б до них легший доступ.

Проблеми більшовицької преси періоду Жовтневої революції далеко не вичерпуються порушеними в статті питаннями. Зараз інтерес до історії партійної преси зростає. І, безперечно, нові дослідження з цієї галузі будуть гідним вкладом в радянську історичну науку.

¹ Проблемы источниковедения, т. 11. М., 1963, стор. 46—65.

М. Ф. Дмитриенко

ИСТОРИОГРАФИЯ БОЛЬШЕВИСТСКОЙ ПЕЧАТИ УКРАИНЫ ПЕРИОДА ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ

Резюме

Проблемы истории Великого Октября всегда находились в центре внимания советских историков. Каждая из историко-партийных работ, посвященная этой проблематике, так или иначе касалась вопросов становления, развития и деятельности большевистской печати, которая представляла собой важное идеологическое оружие партии.

За пятидесятилетнее развитие исторической науки на Украине происходил процесс накопления научных знаний по истории большевистской печати. Если в первые годы Советской власти вышло ряд статей по истории отдельных печатных органов, то послевоенный период характеризуется публикацией значительного количества разнообразных статей, освещающих роль печати большевиков в борьбе за Октябрь. Значительным вкладом в разработку вопроса явились многие диссертации, в которых дана оценка газетных материалов и сделаны попытки дать первый их анализ.

Обобщающие исторические работы и монографии знаменовали собой начало фундаментальных исследований периодики большевиков Украины.

Проблемы большевистской печати Украины периода Октября далеко не исчерпаны. Некоторые насущные вопросы требуют своего решения в настоящее время.